



**ΕΤΗΣΙΑ ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ**  
**ΠΑΓΚΥΠΡΙΟΥ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ ΞΕΝΟΔΟΧΩΝ**  
**Τρίτη 2 Ιουλίου 2024, Ξενοδοχείο HILTON NICOSIA**

**ΟΜΙΛΙΑ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΠΑΣΥΞΕ κ. ΘΑΝΟΥ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗ**

**SLIDE 1 - INTRODUCTION**

Εξοχότατε Πρόεδρε της Κυπριακής Δημοκρατίας  
Εξοχότατη Πρόεδρε της Βουλής των Αντιπροσώπων  
Your Excellencies Ambassadors  
Αξιότιμοι Αρχηγοί και Εκπρόσωποι Κομμάτων  
Αξιότιμε Υφυπουργέ Τουρισμού  
Αξιότιμε Πρόεδρε της HOTREC και του Ξενοδοχειακού Επιμελητηρίου Ελλάδος  
Έντιμες κυρίες και έντιμοι κύριοι Βουλευτές  
Εκλεκτοί προσκεκλημένοι

Με μεγάλη χαρά σας καλωσορίζω στη φετινή Ετήσια Γενική Συνέλευση του Παγκύπριου Συνδέσμου Ξενοδόχων. Βρισκόμαστε στα μέσα άλλης μιας δύσκολης τουριστικής περιόδου, σε μια χρονιά που έχουμε να αντιμετωπίσουμε σημαντικές προκλήσεις.

Ξεκινώντας μια σύντομη ανασκόπηση των τελευταίων χρόνων και συγκεκριμένα από την περίοδο της πανδημίας και έπειτα, το 2022, ήταν η χρονιά όπου ξεκίνησε να λειτουργεί ξανά πλήρως η τουριστική βιομηχανία, και κατά την οποία υπήρξε συσσωρευμένη και αυξημένη ζήτηση και διαθέσιμα εισοδήματα. Στην πραγματικότητα, η βιομηχανία μας είχε μόνο μια καλή χρονιά και αυτή ήταν το 2023. Μια χρονιά, για την οποία εντοπίζονται σημαντικά στοιχεία στα οποία οφείλουμε να αναφερθούμε.

**SLIDE 2 - GROSS OCCUPANCY**

Οι αφίξεις το 2023 έφτασαν τα 3,8 εκατομμύρια, συγκριτικά όμως με το 2019, χρονιά ορόσημο για τον κυπριακό τουρισμό, ήταν μειωμένες κατά 3,3%. Παράλληλα τα έσοδα ανήλθαν σε 3 δισεκατομμύρια ευρώ, καταγράφοντας αύξηση 11,5% σε σχέση με το 2019. Παρ' όλα αυτά όμως οι αφίξεις δεν αντιστοιχούν 1:1 στις πληρότητες των ξενοδοχείων. Σύμφωνα με στοιχεία τα οποία συλλέχθηκαν, κατά το προηγούμενο έτος τα αδειούχα τουριστικά καταλύματα φιλοξένησαν περισσότερους από 2,5 εκατομμύρια ξένους επισκέπτες, το οποίο αντιστοιχεί σε 14,5 εκατομμύρια διανυκτερεύσεις. Ο αριθμός αυτός μπορεί να ακούγεται μεγάλος, ωστόσο η μέση ακαθάριστη ετήσια πληρότητα στα ξενοδοχεία δεν έφτασε το 50%. Από τα στοιχεία προκύπτει πως το 34% του συνόλου των ξένων επισκεπτών επέλεξε να διαμείνει στην κατεχόμενη Κύπρο ή σε αδειούχα και μη αδειούχα τουριστικά καταλύματα που είναι διαθέσιμα για βραχυπρόθεσμη ενοικίαση.

Εξετάζοντας τα έσοδα και τις πληρότητες, διαφαίνεται πως το 2023 ήταν μια καλή χρονιά, όμως δεν αρκεί να βλέπουμε μόνο τους αριθμούς των εσόδων. Το οικονομικό μέτρο της επιτυχίας μιας βιομηχανίας είναι η κερδοφορία. Και η υγιής κερδοφορία είναι η κινητήριος δύναμη που κρατά τη βιομηχανία ανταγωνιστική και διασφαλίζει την επανεπένδυση για τη συνεχή ανάπτυξή της. Γι' αυτό και το 2023 δεν μπορεί να χαρακτηριστεί ως μια επιτυχημένη χρονιά.

Παρόλο που καταγράφηκε καλή επίδοση από πλευράς των εσόδων, είχαμε χαμηλότερη κερδοφορία εξαιτίας του αυξημένου λειτουργικού κόστους, το οποίο αντίστοιχα οφείλεται στα αυξημένα κόστη της ενέργειας, του εργατικού δυναμικού και της τροφοδοσίας. Επισημαίνεται παράλληλα, πως η ξενοδοχειακή βιομηχανία έχει εκ φύσεως της υψηλούς δανεισμούς, με αποτέλεσμα τα αυξημένα επιτόκια να είχαν επίσης σοβαρή επίπτωση στη μείωση της κερδοφορίας.

### **SLIDE 3-TOURIST ARRIVALS & REVENUE**

Επομένως, είναι λάθος να βλέπουμε το 2023 σαν μια μεμονωμένη χρονιά. Η σωστή ανάγνωση των στοιχείων της τουριστικής βιομηχανίας, γίνεται όταν συγκρίνουμε τα στοιχεία του 2023 με τις προηγούμενες χρονιές και ταυτόχρονα μελετήσουμε τις προοπτικές των επόμενων τουριστικών σεζόν.

Οι αριθμοί λένε πάντα την αλήθεια. Ο μέσος όρος των αφίξεων από το 2020 μέχρι και το 2023 πλησίασε τα 2,4 εκατομμύρια, αριθμός που αντιστοιχεί στον αριθμό αφίξεων του 2014. Αντίστοιχα, ο μέσος όρος των εσόδων των ετών 2020-2023 ήταν λίγο πιο πάνω από το 1,8 δισεκατομμύρια ευρώ, αριθμός που αντιστοιχεί στα έσοδα του 2007. Όλοι μας αντιλαμβανόμαστε πως σε επίπεδο συσσωρευμένων αποτελεσμάτων, η βιομηχανία μας αντιμετωπίζει ουσιαστικές δυσκολίες που μειώνουν την κερδοφορία της.

Είναι γνωστό ότι και κατά τη φετινή χρονιά, έχουμε να αντιμετωπίσουμε αρκετές σημαντικές προκλήσεις. Το 2024 φαίνεται πως δε θα έχει τις ίδιες επιδόσεις με την περσινή χρονιά και εκτιμάται ότι οι ετήσιες πληρότητες στα ξενοδοχεία θα είναι μειωμένες συγκριτικά με τις πληρότητες του 2023. Όλοι μας γνωρίζουμε τους κυριότερους λόγους που προκάλεσαν αυτή τη μείωση. Αναφέρομαι στην ξαφνική κρίση στη Μέση Ανατολή, στη συνεχιζόμενη κρίση μεταξύ Ρωσίας και Ουκρανίας, στην επιβράδυνση της οικονομίας του Ηνωμένου Βασιλείου, στο γεγονός ότι το Καθολικό Πάσχα ήταν τον Μάρτιο αλλά και στη μείωση των πτήσεων προς την Κύπρο, που αντιστοιχεί περίπου σε 150,000 λιγότερες αφίξεις τουριστών.

Το πιο πρόσφατο γεγονός, καταγράφηκε αρχές Ιουνίου, και αναφέρομαι στην πτώχευση του τρίτου μεγαλύτερου διοργανωτή ταξιδιών της Γερμανίας. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα, η τουριστική βιομηχανία της Κύπρου να έχει για τη φετινή σεζόν απώλεια περίπου 30,000 τουριστών και υπολογιζόμενη ζημιά 25 εκατομμυρίων ευρώ.

Κύριε Πρόεδρε,

Οφείλουμε να επικεντρωθούμε στις κύριες προκλήσεις που αντιμετωπίζει διαχρονικά η τουριστική βιομηχανία του νησιού μας.

#### **SLIDE 4 – SOURCE MARKETS**

Μια σημαντική πρόκληση, είναι η περιορισμένη πρόσβαση της Κύπρου στις πλείστες δυνητικές τουριστικές αγορές. Είναι ευρέως γνωστό πως η βιομηχανία μας εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την αγορά της Μεγάλης Βρετανίας, την ώρα που υπάρχει χαμηλή αναγνωρισιμότητα της Κύπρου σε σημαντικές αγορές της Κεντρικής Ευρώπης όπως αυτή της Γερμανίας και σχεδόν καθόλου αναγνωρισιμότητα στην ίσως πιο σημαντική τουριστική αγορά παγκοσμίως, αυτή των ΗΠΑ.

Εξίσου σημαντική πρόκληση είναι και η έλλειψη ανθρώπινου δυναμικού. Η τουριστική βιομηχανία εργοδοτεί περίπου 53,000 άτομα, ποσοστό που αντιστοιχεί στο 11% του εργοδοτούμενου πληθυσμού της Κύπρου. Στους εργοδοτούμενους περιλαμβάνεται μεγάλος αριθμός επαγγελματιών με τεχνικές και ακαδημαϊκές γνώσεις όπως είναι οι σεφ, οι επαγγελματίες του κλάδου της πληροφορικής, δικηγόροι, λογιστές, μηχανικοί, σερβιτόροι κλπ. Η εργοδότηση όλων αυτών των επαγγελματιών, καθιστά τη βιομηχανία πολύ σημαντική διότι η πρόοδος της έχει ευρεία επίδραση στην οικονομία και στην αγορά εργασίας.

#### **SLIDE 5 – PURPOSE OF STAY**

Εξετάζοντας σε μακροοικονομικό επίπεδο την τουριστική βιομηχανία, αντιλαμβάνεται κανείς ότι ανέκαθεν στηριζόταν στο ανθρώπινο δυναμικό. Όμως, οι πιθανότητες για αυτοματοποίηση είναι απειροελάχιστες επειδή το τουριστικό μοντέλο της Κύπρου είναι, ως επί το πλείστον, βασισμένο στον τομέα της αναψυχής.

Πρέπει να δοθεί ευελιξία όσον αφορά την αγορά εργασίας. Αυτό θα βοηθήσει στην ομαλή λειτουργία των ξενοδοχείων και τη συνεχή παροχή υπηρεσιών. Την ίδια ώρα όμως, βλέποντας προς ένα πιο μακρινό ορίζοντα και με γνώμονα την ανάπτυξη της τουριστικής βιομηχανίας και όχι τη συρρίκνωση της, πρέπει να εστιάσουμε την προσοχή μας σε διάφορους άλλους τομείς της βιομηχανίας.

#### **SLIDE 6- CHALLENGES**

Για αρχή, κρίνεται απαραίτητο να επιμηκυνθεί η τουριστική περίοδος και να αυξηθεί ο αριθμός των ξενοδοχειακών μονάδων που θα λειτουργούν ολόχρονα. Με αυτό τον τρόπο θα μειωθεί η εποχικότητα στην αγορά εργασίας και παράλληλα θα αυξηθεί το εμπόριο και οι εισπράξεις του κράτους. Την ίδια ώρα, η σταθερότητα που θα δημιουργηθεί για τους εργαζόμενους της τουριστικής βιομηχανίας, θα ωθήσει όλο και περισσότερα άτομα να ασχοληθούν με τα τουριστικά επαγγέλματα.

Επιπρόσθετα, νοούμενου ότι θέλουμε να έχουμε ισορροπία στην αγορά εργασίας μεταξύ της ζήτησης και της προσφοράς, θα πρέπει να παρέχουμε τη σωστή επαγγελματική ενημέρωση και εκπαίδευση των νέων. Σε αυτό το σημείο, επιτρέψτε μου να ευχαριστήσω τον πρόεδρο του Ξενοδοχειακού Επιμελητηρίου Ελλάδος κ. Αλέξανδρο Βασιλικό, την Υπουργό Παιδείας Αθλητισμού και Νεολαίας Δρ Αθηνά Μιχαηλίδου όπως επίσης και τον Υφυπουργό Τουρισμού κ. Κώστα Κουμή, για την εισαγωγή του μαθήματος «Φιλοξενίας» στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση.

Κρίνεται απαραίτητη η συνεχής αναβάθμιση των δεξιοτήτων στη βιομηχανία (up skilling και reskilling) έτσι ώστε το εργατικό δυναμικό να εξελίσσεται και η αγορά να αποκτήσει τη δυναμική που θα ικανοποιεί τη ζήτηση και την προσφορά. Κρούουμε τον κώδωνα πως εάν δεν υπάρχει σωστός προγραμματισμός, οι επόμενες γενιές θα αναγκαστούν να βρουν εργασία στο εξωτερικό και η Κύπρος θα υποφέρει από έλλειψη ανθρώπινου δυναμικού σε καίριες θέσεις.

## **SLIDE 7 - SUSTAINABILITY**

Ένα άλλο μεγάλο κεφάλαιο το οποίο αξίζει αναφοράς, είναι ο αειφόρος τουρισμός. Το τουριστικό προϊόν στην Κύπρο πρέπει να στηρίζεται σε αυθεντική κυπριακή εμπειρία, η οποία είναι βασισμένη σε πρακτικές που προωθούν την αειφορία. Είναι γεγονός ότι οι ξενοδόχοι έχουν αντιληφθεί εδώ και αρκετά χρόνια τη σημασία της αειφόρου ανάπτυξης και έχουν υιοθετήσει αρκετές πρακτικές, κυρίως μετά από παροτρύνσεις των τουριστικών εταιρών μας. Ωστόσο, αυτό δεν αρκεί για να μπορέσουμε να προχωρήσουμε στη μετάβαση ενός αειφόρου τουριστικού μοντέλου, τη στιγμή μάλιστα που ούτε η πράσινη φορολογία μπορεί να μας φέρει το επιθυμητό αποτέλεσμα. Χρειάζεται η κατάρτιση ενός σχεδίου δράσης που θα προκύψει έπειτα από μελέτη και θα κωδικοποιήσει τη σημερινή κατάσταση της βιομηχανίας, παρέχοντας μια σειρά από εφικτούς στόχους.

Γνωρίζοντας το πού βρισκόμαστε και πού πρέπει να φτάσουμε, θα μπορέσουμε να κάνουμε ένα σωστό προγραμματισμό για τις ανάγκες της βιομηχανίας προκειμένου να πετύχουμε τους στόχους μας.

Κυρίες και Κύριοι,

Είναι σίγουρο ότι μια απλή πράσινη φορολογία θα αυξήσει το κόστος του τουριστικού πακέτου και θα κάνει την Κύπρο λιγότερο ανταγωνιστική. Βέβαιο όμως, είναι και το ότι από μόνη της η βιομηχανία δεν μπορεί να εφαρμόσει μεγαλεπήβολα σχέδια για την αειφόρο μετάβαση, αφού αυτό δε θα είναι οικονομικά βιώσιμο και κατ' επέκταση δε θα υπάρχει ιδιωτική χρηματοδότηση. Χρειάζονται κίνητρα για να πετύχουμε τους στόχους μας. Ένα από αυτά, είναι η δημιουργία συστήματος οικονομικής επιβράβευσης των ξενοδοχείων που θα επιτυγχάνουν συγκεκριμένους στόχους μείωσης του ενεργειακού αποτυπώματος και θα προωθούν την περιβαλλοντική συνείδηση.

## **SLIDE 8 - AI**

Επίσης, άλλο ένα σημείο που αξίζει να αναφέρουμε είναι οι ριζικές αλλαγές που θα φέρει στην παγκόσμια οικονομία η ραγδαία εξέλιξη της Τεχνητής Νοημοσύνης (AI). Στα θετικά περιλαμβάνεται πως στο μέλλον οι πολίτες θα έχουν περισσότερο ελεύθερο χρόνο, επομένως θα υπάρξει και αύξηση στη ζήτηση για δραστηριότητες στον τομέα της αναψυχής και κατ' επέκταση αύξηση στη ζήτηση των τουριστικών υπηρεσιών. Ένα παράδειγμα αυτής της εξέλιξης είναι η αύξηση των διακοπών των τουριστών που συνδυάζουν αναψυχή και εργασία, το λεγόμενο bleisure.

Η Τεχνητή Νοημοσύνη έχει εισαχθεί και στη διεθνή ξενοδοχειακή βιομηχανία και ήδη βλέπουμε την επίδραση της στον τομέα του marketing. Είναι αναγκαίο να προσφερθούν συγκεκριμένα προγράμματα για ενημέρωση και εκπαίδευση των εργαζομένων για την Τεχνητή Νοημοσύνη, με στόχο την αύξηση της παραγωγικότητας και εκσυγχρονισμό της βιομηχανίας.

## **SLIDE 9 – TODAY'S TOURIST**

Ταυτόχρονα, προτείνουμε να δοθεί έμφαση στον τομέα του marketing, ούτως ώστε να καταφέρουμε να αντλήσουμε τουρισμό από νέες αγορές, να προσελκύσουμε τουρίστες με οικονομική επιφάνεια, αλλά και να αυξήσουμε τα έσοδα ανά τουρίστα. Με απλά λόγια, σκοπός μας είναι να αυξήσουμε την κερδοφορία με μικρότερο οικολογικό αποτύπωμα.

Επιπλέον, επενδύοντας στην προώθηση του τουριστικού προϊόντος της Κύπρου, θα συμβάλουμε στην ανάπτυξη και του χειμερινού τουρισμού. Για να επιτευχθεί όμως ο στόχος πρέπει να αναβαθμιστεί ο προϋπολογισμός του τομέα του marketing, ο οποίος είναι επένδυση και όχι έξοδο. Βάσει στοιχείων, το ποσό που παρέχεται διαχρονικά για marketing αντιστοιχεί σε λιγότερο του 1% των τουριστικών εσόδων. Για να πετύχουμε σημαντική αύξηση τουριστικού ρεύματος, να προσελκύσουμε τουρίστες υψηλότερης εισοδηματικής τάξης και να αυξήσουμε τον αριθμό των αγορών που προσελκύουμε, το ποσοστό αυτό θα πρέπει να κυμαίνεται μεταξύ του 3-5% των τουριστικών εσόδων.

Συνοψίζοντας, αποδεικνύεται ότι η Κύπρος έχει μείνει στάσιμη στον τομέα του τουρισμού. Έχουμε φτάσει σε ένα κομβικό σημείο και εάν δεν εκσυγχρονίσουμε και αναβαθμίσουμε άμεσα την τουριστική μας βιομηχανία, θα κινδυνεύσουμε να βρεθούμε εκτός αγοράς και το κόστος να επανέλθουμε θα είναι πολλαπλάσιο και πέραν των δυνατοτήτων μας.

## **SLIDE 10 – CONTRIBUTION TO GDP**

Η δημιουργία ενός οδικού χάρτη για εφαρμογή δράσεων που θα εκσυγχρονίσουν το τουριστικό προϊόν της Κύπρου είναι αδήριτη ανάγκη. Είναι αποδεδειγμένο πως η ανάκαμψη της οικονομίας της Κύπρου μετά τα τραγικά συμβάντα του 1974 και του 2013, οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στην τουριστική βιομηχανία η οποία μέσω της συνεισφοράς της στους τομείς του εμπορίου, των μεταφορών, της εστίασης και του ξενοδοχειακού τομέα, συνεισφέρει το 18% του ΑΕΠ.

Για να έχουμε θετικά αποτελέσματα, θα πρέπει να προχωρήσουμε σε ριζικές αλλαγές στον τομέα της προώθησης της Κύπρου. Χρειάζεται αποφασιστικότητα και αποτίμηση του οφέλους στην κυπριακή οικονομία και κοινωνία από την ορθή ανάπτυξη της τουριστικής βιομηχανίας.

Ο ΠΑΣΥΞΕ ιδρύθηκε το 1936 και μέσα από τη μακρά ιστορία του έχει συσσωρευμένη εμπειρία και τεχνογνωσία για να συμβάλλει με τον πιο ενεργό τρόπο στην ανάπτυξη της τουριστικής βιομηχανίας του τόπου μας. Χρειάζεται συλλογική προσπάθεια μεταξύ του κράτους, του ΠΑΣΥΞΕ και όλων των εταίρων που απαρτίζουν το οικοσύστημα της τουριστικής βιομηχανίας για να μπορέσουμε να θέσουμε τους στόχους μας και να τους πετύχουμε το συντομότερο δυνατόν.

Κύριε Πρόεδρε,

Δράπτομαι της ευκαιρίας για να σας ευχαριστήσω όχι μόνο για την παρουσία σας στη Γενική Συνέλευση του Συνδέσμου μας, αλλά και για τη συνεχή συνεισφορά και βοήθειά σας για επίτευξη των στόχων μας.

Ευχαριστίες θα ήθελα επίσης να απευθύνω:

- Στο Υφυπουργείο Τουρισμού,
- Στις αρμόδιες Επιτροπές της Βουλής και ειδικά την Επιτροπή Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού,
- Στο ΚΕΒΕ, την ΟΕΒ, τον ΣΤΕΚ, τον ΑCΤΑ, και τον ΠΑΣΥΔΙΞΕ,
- Στη Hermes Airports και στις αεροπορικές εταιρείες,
- Στις Συνδικαλιστικές Οργανώσεις,
- Στους εκπροσώπους των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης,

Ιδιαίτερες ευχαριστίες απευθύνω

- Στον επίσημο χορηγό και στρατηγικό συνεργάτη της Ετήσιας Γενικής Συνέλευσης του ΠΑΣΥΞΕ, την Eurobank CYPRUS, καθώς και στον χορηγό μας Οίκο PwC.

Κλείνοντας, θα ήταν παράλειψή μου να μην απευθύνω τις θερμές μου ευχαριστίες προς όλους τους συνεργάτες μου, στο Διοικητικό Συμβούλιο του ΠΑΣΥΞΕ, καθώς και στον Γενικό Διευθυντή, στη Γραμματεία και στα Μέλη του Συνδέσμου για την υποστήριξη και τη συνεργασία τους.

Είμαι σίγουρος πως με τη συμβολή όλων, θα έρθουν καλύτερες μέρες για την τουριστική βιομηχανία της Κύπρου.

Σας ευχαριστώ.

Today,  
we stand on the  
threshold of a new era  
in hospitality and  
tourism

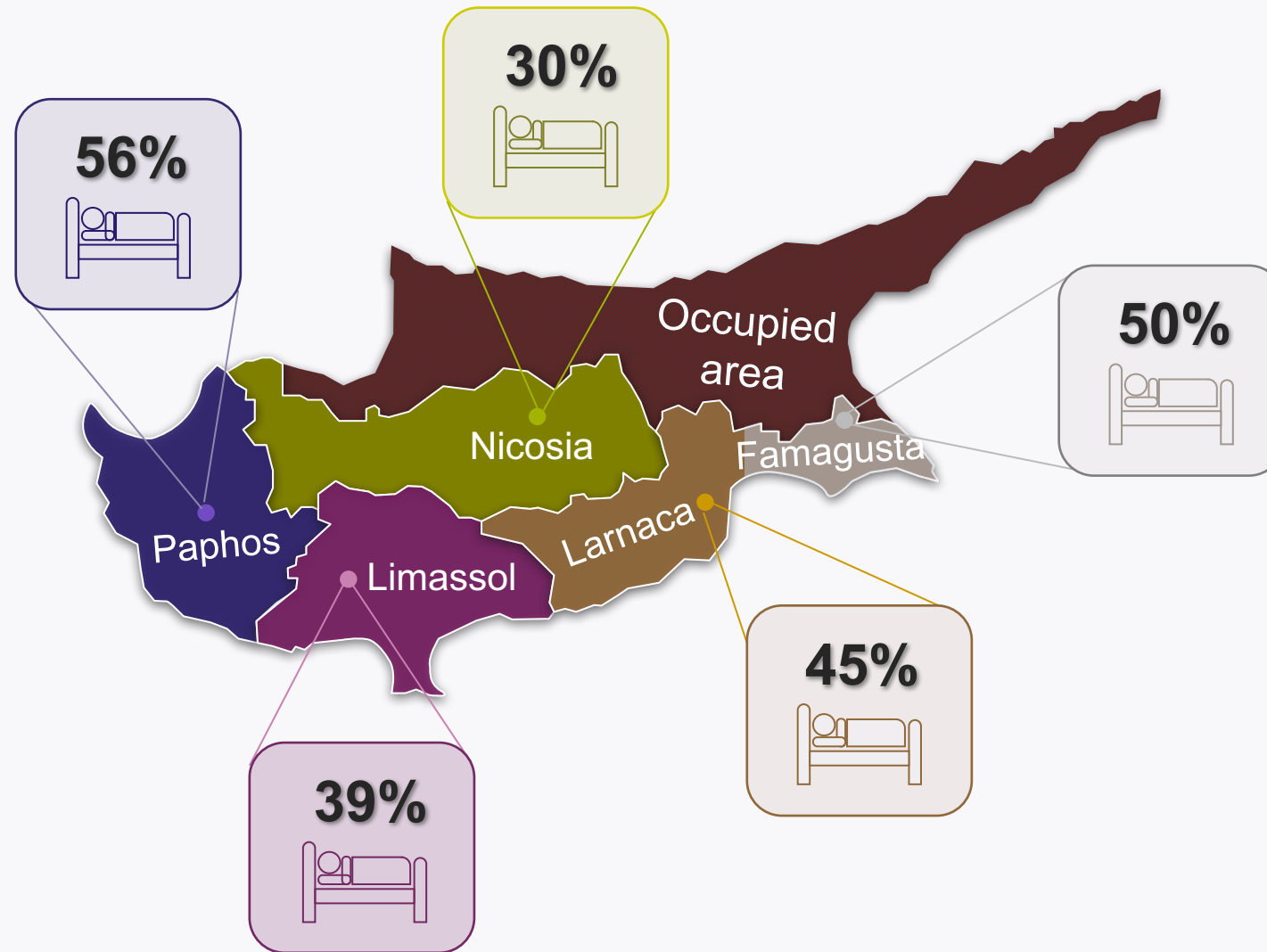


**CYPRUS  
HOTEL  
ASSOCIATION**

— EST 1936 —

# Hotel Gross Occupancy rates (in beds)

2023 Total Gross Bed Occupancy: 49%



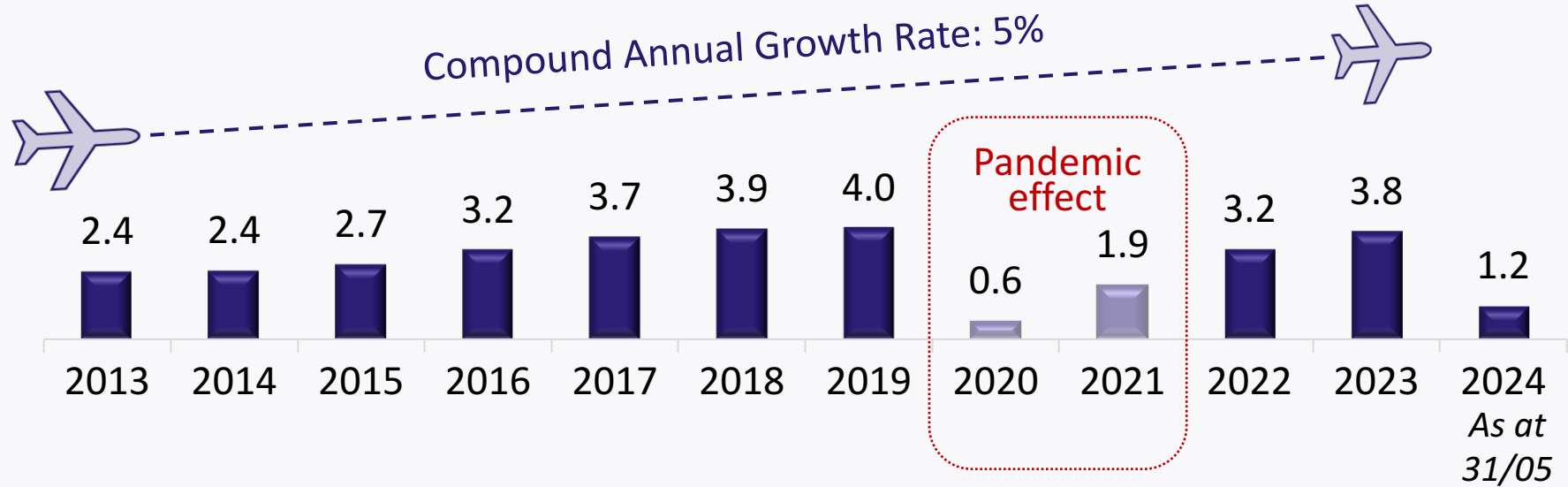
34% of visitors

Stay in the occupied area or licensed / non-licensed establishments

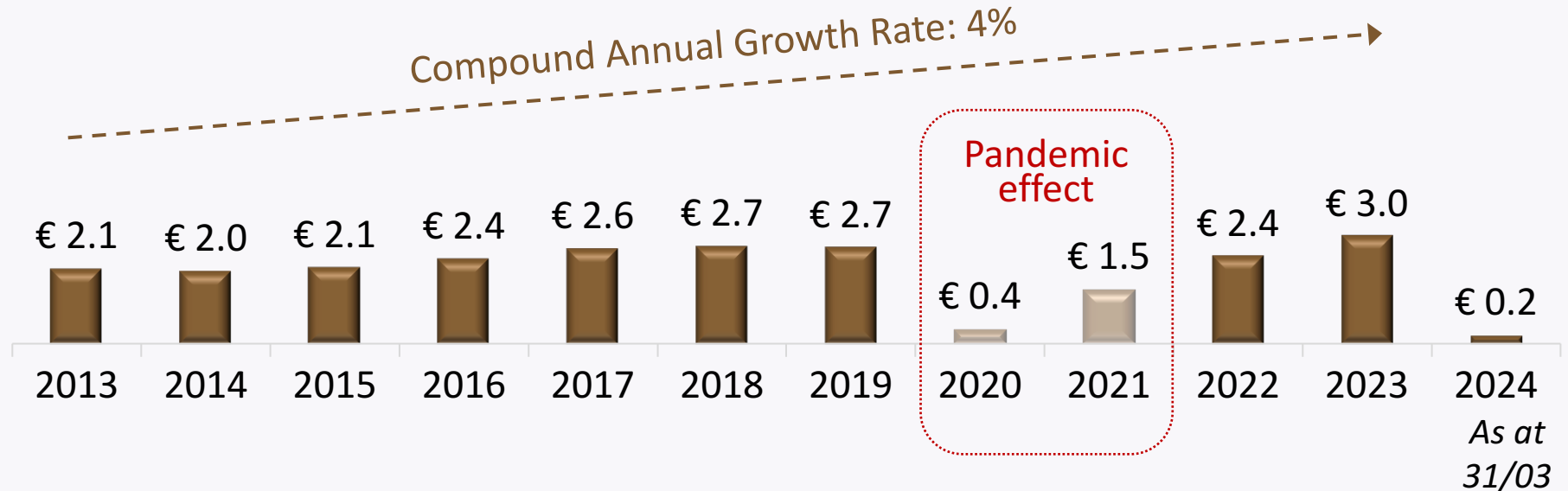


# Tourist arrivals and revenue

Tourism arrivals  
(in millions)

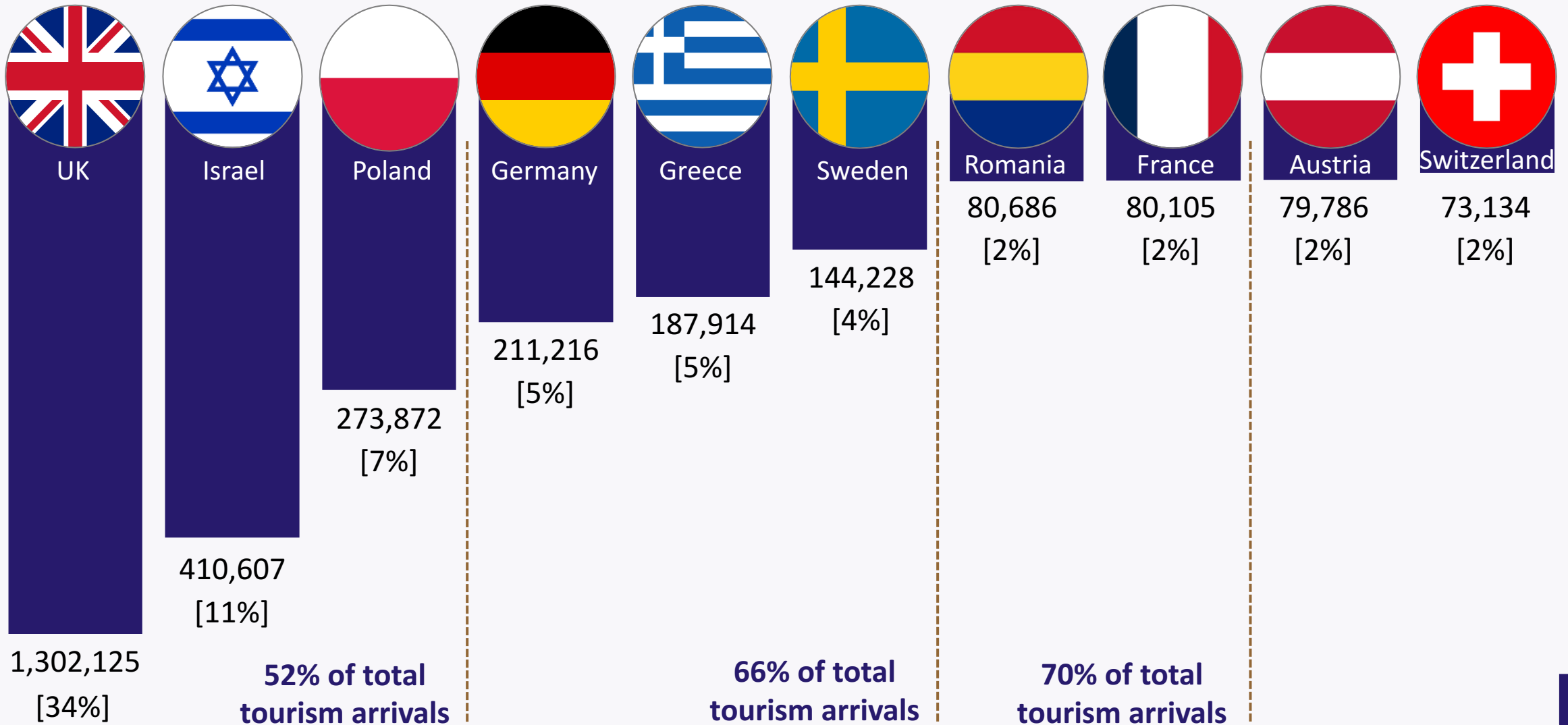


Tourism revenue  
(in billions)



# TOP 10 Source markets in 2013

## Number of visitors and % of total tourism arrivals



# Purpose of visit by tourists in Cyprus

Annual average for the period 2017-2023



# Sector's biggest challenges

---

**Seasonality**



1

**Human  
resources**



2

**Green  
transformation**



3

# Sustainability embraced by competing markets

## Spain

- 50% grants for hotels to obtain LEED and BREEAM certifications
- 40% subsidies for hotels to install solar panels

## Portugal

- 30% subsidy to tourism businesses for purchasing electric vehicles
- €500,000 grants for the preservation and promotion of cultural heritage sites

## Italy

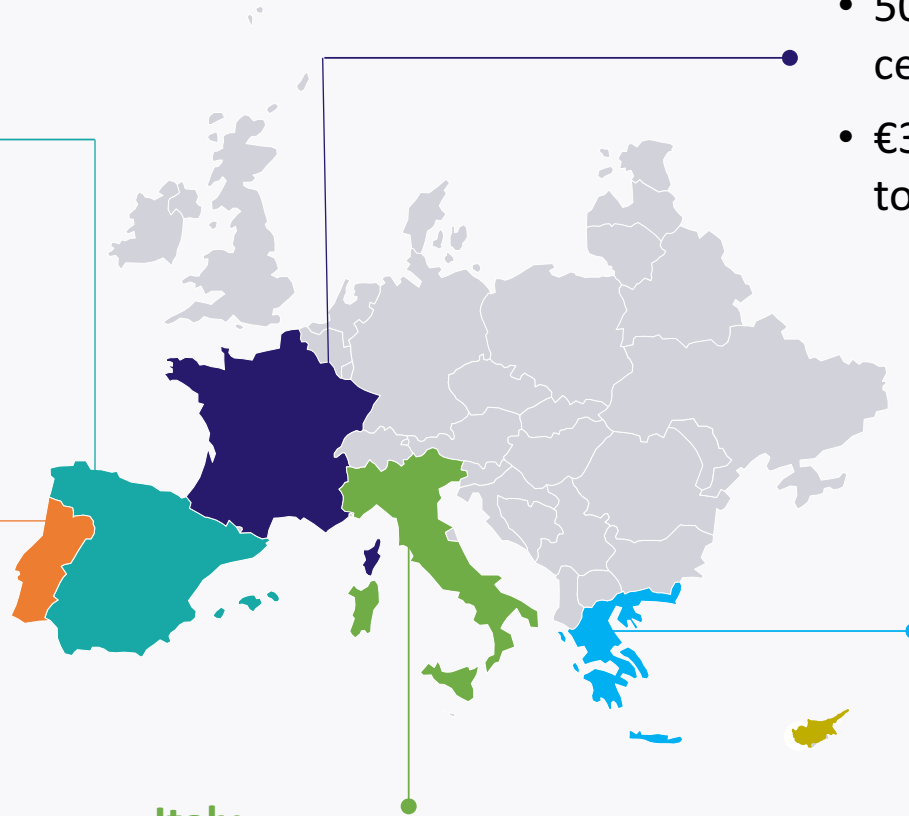
- 40% grants for tourism businesses upgrade to energy-efficient systems
- 65% tax credit for investments in sustainable tourism infrastructure

## France

- 50% grants for hotels to get Green Key certification
- €30 million annually for sustainable tourism

## Greece

- Financial support for waste management and recycling in tourist areas
- 60% grants for energy-efficient infrastructure in tourist facilities





The future of the tourism industry lies in leveraging Artificial Intelligence to create hyper-personalized travel experiences, optimize operational efficiencies, and drive sustainable practices. AI will not only enhance the way we travel but will fundamentally reshape the entire tourism ecosystem."

Rob Law

# 2023 Benchmarking overview

## Greece

### 10.5 Million Population

- 32.7m Tourist arrivals
- €20.5bn Tourism revenue
- 7 Days Average length of stay
- €87 Expenditure per day per tourist

## Cyprus

### 0.9 Million Population

- 3.9m Tourist arrivals
- €3bn Tourism revenue
- 9 Days Average length of stay
- €90 Expenditure per day per tourist

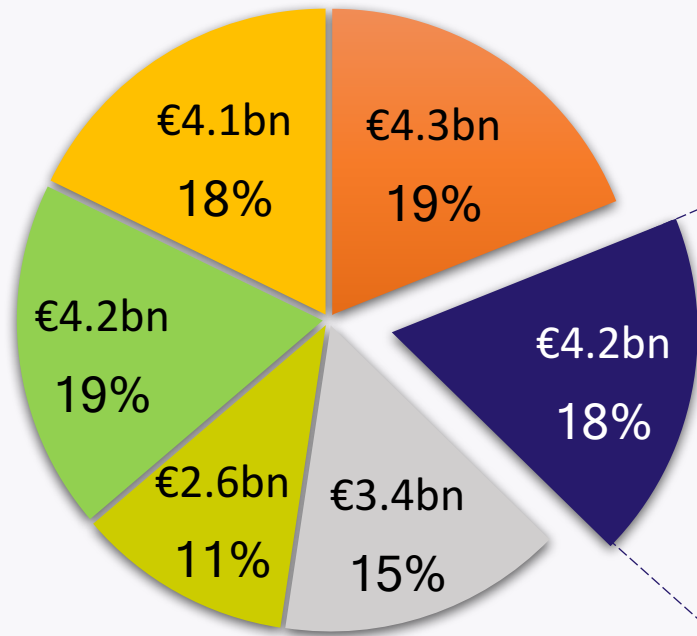
## Malta

### 0.5 Million Population

- 3m Tourist arrivals
- €2.7bn Tourism revenue
- 7 Days Average length of stay
- €133 Expenditure per day per tourist

# Contribution to Gross Domestic Product

Gross contribution by key sectors in 2023 (in billion)



- Public admin, defence, healthcare & education
- Hospitality & tourism
- Real estate & construction
- Information & communication
- Financial, professional & administrative services
- Other sectors

## €4.2 Bn Gross contribution in 2023 (constant prices)

Accommodation and food service activities	€1.3 billion
Wholesale and retail trade	€2.9 billion



5% increase  
Compared to 2022



13% increase  
Compared to 2019